

МЕЃУНАРОДЕН ЦЕНТАР ЗА СЛАВЈАНСКА ПРОСВЕТА - СВЕТИ НИКОЛЕ

«МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК - ЗАПАД»
(ЕКОНОМИЈА, БЕЗБЕДНОСНО ИНЖЕНЕРСТВО,
АРХИТЕКТУРА И ДИЗАЈН, ИНФОРМАТИКА, ЕКОЛОГИЈА)

СПИСАНИЕ
на научни трудови

**ОСМА МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
МЕЃУНАРОДЕН СЛАВЈАНСКИ УНИВЕРЗИТЕТ
„ГАВРИЛО РОМАНОВИЧ ДЕРЖАВИН“**

Година IV

Број 1

Април 2017

- СВЕТИ НИКОЛЕ, Р. МАКЕДОНИЈА -

- 2017 -

Издавач: Меѓународен Центар за Славјанска Просвета - Свети Николе

За издавачот: Доц. д-р Јордан Ѓорчев, директор

Наслов: «МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК - ЗАПАД» (ЕКОНОМИЈА, БЕЗБЕДНОСНО ИНЖЕНЕРСТВО, АРХИТЕКТУРА И ДИЗАЈН, ИНФОРМАТИКА, ЕКОЛОГИЈА)

Организационен одбор:

Претседател: д-р Јордан Ѓорчев, Македонија

Заменик Претседател: д-р Стромов Владимир Јуревич, Русија

Член: м-р Борче Серафимовски, Македонија

Уредувачки одбор:

Проф. д-р Душан Николовски, Македонија

Доц. д-р Александар Илиевски, Македонија

Проф. д-р Мирослав Крстиќ, Србија

Проф. д-р Момчило Симоновиќ, Србија

Проф. д-р Тодор Галунов – Бугарија

Проф. д-р Даниела Тасевска – Бугарија

Доц. д-р Хаџиб Салкич, Босна и Херцеговина

д-р Татјана Осадчаја, Русија

Доц. д-р Вера Шунаева, Русија

Технички раководител: Михаела Ѓорчева

Технички секретар на конференцијата: м-р Милена Спасовска

Уредник: Доц. д-р Јордан Ѓорчев

Компјутерска обработка и дизајн: м-р Милена Спасовска

ISSN (принт) 1857-9299

ISSN (онлајн) 1857-9302

Адреса на комисијата: ул. Маршал Тито 77, Свети Николе, Р. Македонија

Контакт телефон: +389 (0)32 440 330

Организациониот одбор им се заблагодарува на сите учесници за соработката!

Напомена:

Организациониот одбор на Осмата меѓународна научна конференција «МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК-ЗАПАД» не одговара за можните повреди на авторските права на научните трудови објавени во списанието. Целосната одговорност за оригиналноста, автентичноста и лекторирањето на научните трудови објавени во списанието е на самите автори на трудовите.

Печати: Печатница МЦСП, Свети Николе

Тираж: 100

МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ

ИСТОК - ЗАПАД

(ЕКОНОМИЈА, БЕЗБЕДНОСНО ИНЖЕНЕРСТВО,
АРХИТЕКТУРА И ДИЗАЈН, ИНФОРМАТИКА,
ЕКОЛОГИЈА)

ОБЛАСТ
**ЕКОНОМИЈА,
БЕЗБЕДНОСНО ИНЖЕНЕРСТВО,
АРХИТЕКТУРА И ДИЗАЈН,
ИНФОРМАТИКА,
ЕКОЛОГИЈА**

СОДРЖИНА

<i>Д-р Ракип Малоски</i> ТРОШОЦИТЕ ВО ЗДРАВСТВОТО ВРЗ БАЗА НА АКТИВНОСТИ ИЗРАЗЕНИ ВО ЕДИНИЦА ВРЕМЕ	1
<i>Доц. д-р Јулијана Силјаноска</i> <i>Доц. д-р Лидија Ѓошевска</i> <i>Доц. д-р Стевчо Димески</i> <i>Теодора Ристеска</i> МЕНАЏИРАЊЕ СО КОМУНИКАЦИТЕ ВО УСЛОВИ НА ДЕЛОВНА КРИЗА	9
<i>Доц. д-р Јулијана Силјаноска</i> <i>Теодора Ристеска</i> <i>Златко Силјаноски</i> ПАЗАРОТ НА КАПИТАЛ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА CAPITAL MARKET IN REPUBLIC OF MACEDONIA	15
<i>Доц. Д-р. Лидија Ѓошевска</i> <i>Доц. Д-р. Стевчо Димески</i> <i>Доц. Д-р. Јулијана Силјаноска</i> ВЛИЈАНИЕТО НА ПРЕТПРИЕМАЧКИОТ МЕНАЏМЕНТ НА ЕКОНОМСКИОТ РАЗВОЈ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	21
<i>Еленица Софијанова</i> <i>Ѓорѓина Кимова</i> КОДЕКСОТ НА ЕТИКА ВО ФУНКЦИЈА НА БЕЗБЕДНОСТА ВО РАБОТНИОТ ПРОЦЕС	27
<i>Еленица Софијанова</i> <i>Ѓорѓина Кимова</i> <i>Благица Накова</i> ФОРМУЛИРАЊЕ И ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА СТРАТЕГИЈА КАКО ЕДЕН ОД ЧЕКОРИТЕ ВО МЕНАЏЕРСКАТА ФУНКЦИЈА - ПЛАНИРАЊЕ FORMULATION AND IMPLEMENTATION OF STRATEGY AS A STEP IN THE MA- NAGEMENT FUNCTIONS - PLANNING	33
<i>Д-р Димитар Аневски</i> <i>Доц. д-р Елена Темелковска-Аневска</i> КАРАКТЕРИСТИКИ НА ПОЗНАЧАЈНИТЕ ФИНАНСИСКИТЕ СИСТЕМИ	37
<i>М-р Марица Антовска</i> ЗНАЧЕЊЕТО НА ИНОВАЦИИТЕ ЗА СПРАВУВАЊЕ СО МЕЃУНАРОДНАТА КОНКУРЕНЦИЈА (СЛУЧАЈОТ НА МАКЕДОНСКИОТ БИЗНИС СЕКТОР)	43
<i>Атанасовска Јулия</i> ГУМАНИТАРНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ РЕЗЕРВЫ ЭКОНОМИКИ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН	49

<i>В. П. Гаврилова</i>	
<i>Е. М. Емшова</i>	
ЕФЕКТОТ НА ПСИХОЛОНГВИСТИКАТА КАЈ ОДНЕСУВАЊЕТО НА ПОТРОШУВАЧИТЕ	53
<i>Vladimir Gonovski PhD</i>	
POSSIBILITIES OF SOCIAL MEDIA FOR SUCCESSFUL MARKETING	59
<i>Зоренко Ангелина Александровна</i>	
<i>Грузденко Полина Витальевна</i>	
ГЕЙМИФИКАЦИЈА КАК НОВАЯ ТЕНДЕНЦИЈА В СОВРЕМЕННОМ МАРКЕТИНГЕ	65
<i>Прохоренко Алексей Сергеевич</i>	
ЭЛЕКТРОННАЯ КОММЕРЦИЈА В ЭКОНОМИКЕ	71
<i>Драган Ѓурчевски</i>	
РАЗВОЈ НА МЕЃУНАРОДНИТЕ ОДНОСИ И ЕКОНОМСКАТА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РУСИЈА	75
<i>Штапова И.С.</i>	
ГОСУДАРСТВЕННО РЕГУЛИРОВАНИЕ АНТИМОНОПОЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ	81
<i>Елена Михайловна Джурбина</i>	
<i>Олег Юрьевич Долгов</i>	
ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ФАКТОРИ ДИНАМИКИ НАЛОГОВИХ УСИЛИИ РЕГИОНОВ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ	87
<i>Елена Михайловна Джурбина</i>	
<i>Дмитрий Иванович Фатеев</i>	
АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦИОНИРАЊА НАЛОГОВОИ СИСТЕМИ РОССИИ В КОНТЕКСТЕ СОВЕРШЕНСТВОВАЊА ФИСКАЛНОГО ФЕДЕРАЛИЗМА	93
<i>Николче Талевски</i>	
<i>Марија Котевска Димовска</i>	
<i>Драган Романски</i>	
МОДЕЛ ЗА КВАЛИТЕТЕН МЕНАЏМЕНТ	99
<i>Волкова М.С.</i>	
КОМПЛЕКСНИЙ ПОДХОД К ФОРМИРОВАЊУ СИСТЕМИ ИНФРАСТРУКТУРНОГО ОБЕСПЕЧЕЊА СОЦИАЛНО- ПРЕДПРИНИМАТЕЛСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	103
<i>Проф. д-р Стевчо Димески</i>	
<i>Доц. д-р. Лидија Ѓошевска</i>	
<i>Доц. д-р Јулијана Силјаноска</i>	
ПРЕДИЗВИЦИТЕ НА БАНКАРСКАТА ИНДУСТРИЈА ИМПЛИЦИРАНИ ОД ГЛОБАЛИЗАЦИЈАТА	111
<i>Д-р Дејан Крстевски</i>	
ИМПЛЕМЕНТИРАЊЕ НА МАРКЕТИНГ – СТРАТЕГИИ ВО УСЛУГИТЕ	115

<i>Д-р Дејан Крстевски</i> РАЗВОЈ НА СОВРЕМЕН ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	121
<i>Д-р Дејан Крстевски</i> МЕНАЏМЕНТ НА УСЛУГИ ВО ИНСТИТУЦИИ ОД ЈАВНИОТ СЕКТОР	129
<i>Асс. м-р Мартин Ѓорѓиев</i> <i>Асс. м-р Елена Златева</i> ПРАВНИТЕ ОГРАНИЧУВАЊА КАКО ФАКТОР ЗА НЕУСПЕХ НА КОМПАНИИТЕ И МЕНАЏЕРИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА	135
<i>Prof. Dr. Nikola Popovski</i> <i>Prof. Dr. Lence Petreska</i> EMPLOYMENT POLICIES IN THE MIDDLE INCOME	139
<i>Проф.д-р Ленче Петреска</i> <i>Проф.д-р Павлина Стојанова</i> ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ПАЗАРНОТО УЧЕСТВО И ОСТВАРУВАЊЕ НА КОНКУРЕНТСКА ПРЕДНОСТ ПРЕКУ МЕРЏИРАЊЕ НА МАКЕДОНСКИОТ ТЕЛЕКОМУНИКАЦИСКИ ПАЗАР	145
<i>Митревска Кристина</i> ГЛОБАЛНАТА ЕКОНОМИЈА И НЕЈЗИНИТЕ НЕГАТИВНИ ЕФЕКТИ ВРЗ ПАЗАРОТ НА ТРУД	151
<i>Проф. д-р Павлина Стојанова</i> <i>Проф. д-р Никола Поповски</i> ПОТРЕБАТА ОД ФОРЕНЗИЧКА РЕВИЗИЈА КАКО НАДОПЛУНУВАЊЕ НА ТРАДИЦИОНАЛНАТА НЕЗАВИСНА РЕВИЗИЈА ВО ОТКРИВАЊЕТО НА ИЗМАМИТЕ	157
<i>Проф.д-р Емилија Стевановска</i> <i>Проф. д-р Павлина Стојанова</i> <i>Проф.д-р Ленче Петреска</i> ПРЕТПРИЕМНИШТВОТО И ИНОВАЦИИТЕ И НИВНОТО ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ПОДОБРУВАЊЕ НА ПАЗАРНОТО УЧЕСТВО НА МАЛИТЕ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА	163
<i>Д-р Борис Арсов</i> АНАЛИЗА НА ФИНАНСИСКОТО РАБОТЕЊЕ НА ТВ МЕДИУМИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 2011-2015 И ПРЕПОРАКИ ЗА ПОЕФИКАСНО РАБОТЕЊЕ	169
<i>Проф. д-р Шекеринка Ивановска,</i> БРЕНД ИНДЕКСОТ НА ДРЖАВИТЕ КАКО ПОКАЗАТЕЛ ЗА КОМПЕТИТИВНИ ПРЕДНОСТИ НА ГЛОБАЛНИОТ ПАЗАР	179

<i>Доц. д-р Костадин Дуковски</i> <i>Проф. д-р Павлина Стојанова</i> <i>Проф. д-р Ленче Петреска</i>	ВАЖНОСТА НА ПРОФЕСИОНАЛНИОТ СКЕПТИЦИЗАМ ВО ПРИСТАПОТ НА РЕВИЗОРОТ ЗА ОТКРИВАЊЕ НА МОЖНА ИЗМАМА ВО ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ	187
<i>Д-р Јордан Ѓорчев</i> <i>Проф. д-р Душан Николовски</i> <i>Доц. д-р Љупчо Вчков</i>	МЕТОДОЛОШКИ КОНЦЕПТ ЗА ИЗБОР НА КОНСУЛТАНТ ЗА СИСТЕМ НА ЕНАЏМЕНТ	193
<i>Ibrahim Obhodžić, Ph. D.</i> <i>Hadžib Salkić, Ph. D.</i>	PRIMJENA REGRESIONE ANALIZE U UTICAJU FDI, STOPE NAZAPOSLENOSTI NA BUDŽET BOSNE I HERCEGOVINE	201
<i>Проф. д-р. Менде Солунчевски</i> <i>Доц. д-р Лидија Стефановска</i> <i>Доц. д-р Марија Котевска Димовска</i>	СТРАТЕГИЈА ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ТЕРИТОРИЈАЛНИТЕ ПРОТИВПОЖАРНИ ЕДИНИЦИ СО ОПРЕМА И МАТЕРИЈАЛНО ТЕХНИЧКИ СРЕДСТВА КАКО УСЛОВ ЗА ЗГОЛЕМЕНА БЕЗБЕДНОСТ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ПОЖАРНИКАРИ ВО АКЦИИТЕ ЗА ГАСНЕЊЕ НА ПОЖАРИ	209
<i>Доц. д-р Синиша Цветковиќ,</i> <i>Проф. д-р Зоран Трифунов</i>	ТРЕТМАНОТ НА НОВИТЕ РИЗИЦИ ВО ПОДЕМ ВО СТРАТЕГИИТЕ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА	217
<i>Доц. д-р Синиша Цветковиќ,</i>	БЕЗБЕДНОСНИ МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА ОД ЕКСПЛОЗИЈА НА ЗАПАЛИВА ПРАШИНА	223
<i>Раце Трајковски</i> <i>Росе Смилески</i>	УПРАВУВАЊЕ СО ГОРИВА, МАСЛА И МАЗИВА	229
<i>V.P. Gavrilova</i> <i>V. N. Bogdanova</i>	ESTRANGEMENT: CREATIVE VIRTUE OF BUILDING PSYCHOSOMATIC HEALTH IN THE CITY	237
<i>Д-р Снежана Малцов</i> <i>М-р Силивија Мироновска</i>	БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА ВО ДЕЛОВНИТЕ СУБЈЕКТИ	245
<i>Д-р Снежана Малцов</i> <i>М-р Силивија Мироновска</i>	ИДНИТЕ СТРАТЕГИИ И МОДЕРНИТЕ ПРЕДИЗВИЦИ ПРЕД МАКЕДОНСКИОТ СИСТЕМ НА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА	251

<i>Д-р Снежана Малцов</i> НАЧИН НА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА БЕЗБЕДНОСТА ПРИ РАБОТЕЊЕ СО ОПАСНИ ХЕМИСКИ СУПСТАНЦИ	261
<i>Д-р Снежана Малцов</i> ЛОГИСТИКАТА ВО ОБЛАСТА НА ЗАШТИТА ПРИ РАБОТА	269
СИСТЕМОТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	277
<i>Мартин Савевски</i> ТЕХНИЧКАТА ДИЈАГНОСТИКА ВО ФУНКЦИЈА НА БЕЗБЕДНОСТА ПРИ РАБОТА	285
<i>Д-р Слободан Бундалевски</i> БЕЗБЕДНОСНИ АСПЕКТИ ПРИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛНО ОДРЕДУВАЊЕ НА СИЛАТА НА ПОТИСОКОТ НА РАКЕТНИ МОТОРИ	291
<i>Д-р Дејан Крстевски</i> БУЧАВАТА КАКО ЕКОЛОШКО ЗАГАДУВАЊЕ	299
<i>Проф.д-р. Александар Гроздановски</i> КАМПАЊА ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА ЗА ПОДИГАЊЕ НА СВЕСТА КАЈ РАБОТОДАВАЧИТЕ И ВРАБОТЕНИТЕ	303
<i>Проф.д-р. Александар Гроздановски</i> НАЧИНИ НА УНАПРЕДУВАЊЕ НА БЕЗБЕДНОСТА И ЗДРАВЈЕТО ПРИ РАБОТА	309
<i>Доц. д-р Жанета Сервини</i> <i>М-р Јани Сервини</i> РАЗВОЈ НА АНР МОДЕЛ (ХИЕРАРХИЈА) НА КРИТЕРИУМИ ЗА ПРИОРЕТИЗАЦИЈА НА ПРОЕКТИ	315
<i>Доц. д-р Жанета Сервини</i> <i>М-р Јани Сервини</i> МОДЕЛ НА СИСТЕМ ЗА ПОДДРШКА НА ОДЛУЧУВАЊЕТО (СПО) СО МУЛТИДИСЦИПЛИНАРЕН ПРИСТАП	323
<i>Гвоздкова И.Н., к.пед.н., доцент</i> <i>Омельченко Д.И., студентка</i> ИНФОРМАЦИОННАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ СОБЫТИЙНОГО ДИЗАЙНА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ	331
<i>Mahir Zajmović, MA.</i> <i>Hadžib Salkić, Ph. D.</i> INFORMACIJSKI SISTEM ZA UNAPREĐENJE POSLOVANJA VELETRGOVINE	337
<i>Д-р Ѓоко Стрезовски</i> ПРИМЕНАТА НА АКТИВНИТЕ ЕКОЛОШКИ МЕРКИ ВО ФУНКЦИЈА НА ЗНАЧИТЕЛНОТО ПОДИГНУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА ВОДАТА НА ПРЕСПАНСКОТО ЕЗЕРО	345

Мартин Савевски

Бојан Михајловски

**НОВ ПРИСТАП ЗА ОТСТРАНУВАЊЕ НА ОТПАДОТ И ФУТУРИСТИЧКА
ГАРБОЛОГИЈА**

355

Ю.В. Алтабаева

**ОЦЕНКА ПРИМЕНИМОСТИ МЕМБРАННЫХ НОСИТЕЛЕЙ В КАЧЕСТВЕ
СРЕДСТВА ПРОБООТБОРА И ТРАНСПОРТИРОВКИ БИОМАТЕРИАЛА
РАСТЕНИЙ ДЛЯ ДНК-ДИАГНОСТИКИ ФИТОПАТОЛОГИЙ**

361

Еленица Софијанова
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Факултет за економија, Штип, Р. Македонија

Ѓорѓина Кимова
МСУ „Г. Р. Державин“ Свети Николе-Битола, Р. Македонија

КОДЕКСОТ НА ЕТИКА ВО ФУНКЦИЈА НА БЕЗБЕДНОСТА ВО РАБОТНИОТ ПРОЦЕС

Апстракт: Однесувањето на луѓето подразбира правила, морални практики и вистински вредности. Се формира кодекс на морални принципи и вредности кои управуваат со однесувањето на индивидуата или групата во однос на она што е добро или лошо. Целта е безбедност при работниот процес. Се создаваат интерни компоненти преку кои се прави препознатлива самата организација, во која во континуитет се гради организациска култура со колективна одговорност кон екстерната околина. Збирот на моралните принципи и стандарди, колективната свест и зголемениот безбедносен фактор го имплицираат однесувањето во деловниот свет, во деловната етика.

Клучни зборови: кодекс на морални принципи, безбедност при работниот процес, колективна одговорност, организациска култура

CODE OF ETHICS IN FUNCTION OF THE SAFETY OF THE OPERATIONAL WORKFLOW

Abstract: People's behavior implies rules moral practices and real values. They form a code of moral principles and values that govern the behavior of an individual or group in terms of what is good or bad. The goal is security in the working process. Create internal components through which a recognized organization itself, which continually builds organizational culture with collective responsibility towards the external environment. The sum of moral principles and standards, collective consciousness and increased safety factor imply behavior in the business world, business ethics.

Keywords: code of ethics, safety workflow, collective responsibility, organizational culture

ВОВЕД – ЕТИЧКО ОДНЕСУВАЊЕ ПРЕКУ ЕТИЧКО ОДЛУЧУВАЊЕ

Целта во секоја организација е создавање и произведување најголем број добри практики за поголемиот број на вработени. Се пресметува ефектот од секоја алтернатива за на крајот да се избере најкорисната преку таканаречениот утилитарен приод.¹

При донесувањето на етички, морални, а пред се, безбедносни одлуки менаџерите треба да го минимизираат кршењето на фундаменталните права на вработените согледани преку:

- » Право на согласност
- » Право на приватност
- » Право на слободна волја
- » Право на слобода на говор

¹ Gareth R.J, and George, J.M. (2008). Contemporary management,, Глобал комуникации, Скопје, стр.22

- » Право на правен процес
- » Право на живот и сигурност

Сепак, не е толку едноставно сето ова јасно да се издвои и издиференцира бидејќи различните цели и интереси многу често се извори на организациските конфликти, а сепак присутни во процесот на одлучување од страна на сите стејхолдери инволвирани во работниот процес.

Постојат различни пристапи во одлучувањето кои немораат да се исклучуваат. Напротив, често пати овие пристапи се комплементарни:

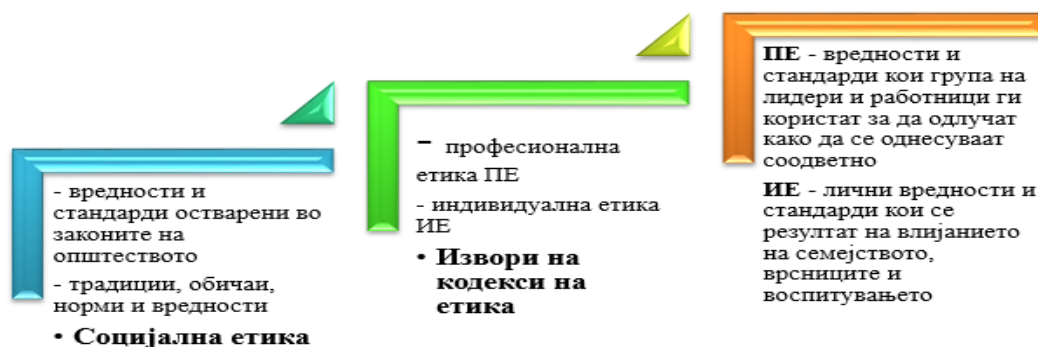
1. Одлучување кое се засновува на факти - за донесување на одлуки е потребно собирање на податоци и различни показатели. Откако ќе се соберат и средат фактите одлуката се донесува скоро автоматски односно таа непосредно произлегува и се наметнува од расположливите информации.
2. Одлучување засновано на искуство - стекнатите знаења, преживеаните ситуации, утврдени судови и оформени мислења во голема мерка помагаат во слични ситуации ефикасно и ефективно да се одлучува.
3. Одлучување засновано на институција - овој вид на одлучување се засновува на непосредно запазување, инстинктивно знаење и способност на непосредното реагирање без темелно расудување, уважување на фактите и постојаното искуство. Интуитивното однесување претпоставува натрупано искуство, но е и повеќе од тоа.
4. Одлучување засновано на причинско – последичен пристап - овој вид на одлучување претпоставува оформување на рационални основи на сите битни елементи во процесот на одлучување.

За да се утврди дали одлуката е правилно донесена постои само еден начин да се провери во нејзината практична реализација. Тоа подразбира двонасочна комуникација и грижа од страна на менаџерите кон интересите на сите стејхолдери.²

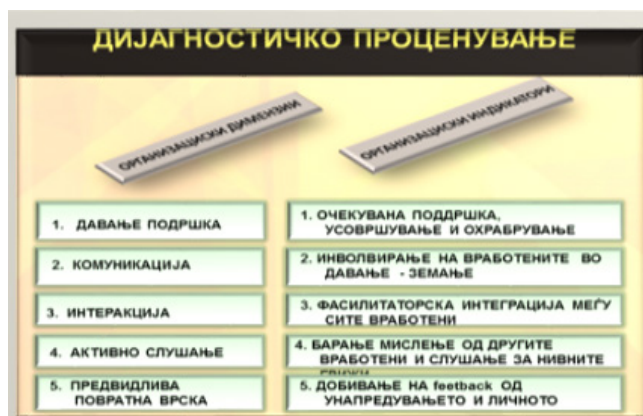
КОДЕКС НА ЕТИКА – ВОДИЧ ВО СЕКОЈА ОРГАНИЗАЦИЈА КОН ЗГОЛЕМЕНА БЕЗБЕДНОСТ ВО РАБОТАТА

Секоја организација е задолжена да создаде и да поседува документ – кодекс на етичко однесување, во кој се дадени смерници, насоки за разрешување на сите појавени етички дилеми. Тоа претставува пишан извештај за почитување на организациските вредности и стандарди по кои се одвиваат активностите во организацијата. Составен е генерално од три компоненти кои појасно се конкретизирани во секоја организација поединечно.

² <http://data.bls.gov/cgi-bin/surveymost>

Сл. 1 Социјална етика претставена преку професионална и индивидуална етика

Сл.2 Дијагностичко проценување преку организациските димензии и индикатори

Индивидуалноста во кодексот на етика се согледува во ситуации кога треба да се донесат одлуки, но кога начинот за тоа како да се однесуваат не е сосема јасно прецизиран.³

Во една организација професионалните правила и норми одредуваат како вработените треба да донесуваат одлуки и да дејствуваат во одредени ситуации и овие правила и норми можат да станат кодекс на етика на таа организација. Кога ќе го сторат тоа, вработените интерно ги усвојуваат правилата и нормите на сопствената професија и понатаму во континуитет се следат по пат на автоматизам кога се решава како да се однесуваат.

Тоа зависи и од познавање на состојбата на потенцијалниот ризик при работата и ситуацијата на зголемена ризичност која се однесува на веројатноста на остварување на посакуваните резултати под влијание на познати и претпоставени услови.

Кога постојат голем број фактори кои треба да се земат во обзир, кога тие неможат да се стандардизираат, кога се наоѓаат во процес на континуирано менување – доносителите на одлуки се соочени со услови на неизвесност.

ЗАКЛУЧОК

Менаџментот е создавање и одржување на систем. Организациите зависат од можностите на менаџерите да постават визија на организацијата и да постават клучни цели при работниот процес. Со некои безбедносни проблеми при работата

3 Dulić, D., (2005). Etički problemi upravljanja ljudskim resursima, Beograd, Fakultet bezbednosti, стр.55-56

можат и се запознаени менаџерите, но некои мораат сами да ги предвидуваат или да ги пронајдат. Менаџерите се обидуваат да ги предвидат проблемите, одлучуваат како да ги спречат или што да прават доколку се појават.

Видовите на проблеми и можности врз кои работат менаџерите се под влијание на нивните вредности и бекграунди, кои индивидуално преку ситуациониот пристап, се инкорпорираат во кодексот на етичко однесување.

Иако менаџерите и другите вработени, примарно се мотивирани од економските вредности, тие обично одлучуваат и за практични работи како што се безбедносните фактори во работниот процес.

Тие, во основа, овозможуваат да се обезбеди координиран пристап во работењето, преземање на акции со кои на секој поединец во процесот на работењето ќе му се даде прилика да го даде својот максимален придонес, а со тоа многу поуспешно да се извршат задачите на определена група или организација.

ПРЕПОРАКИ

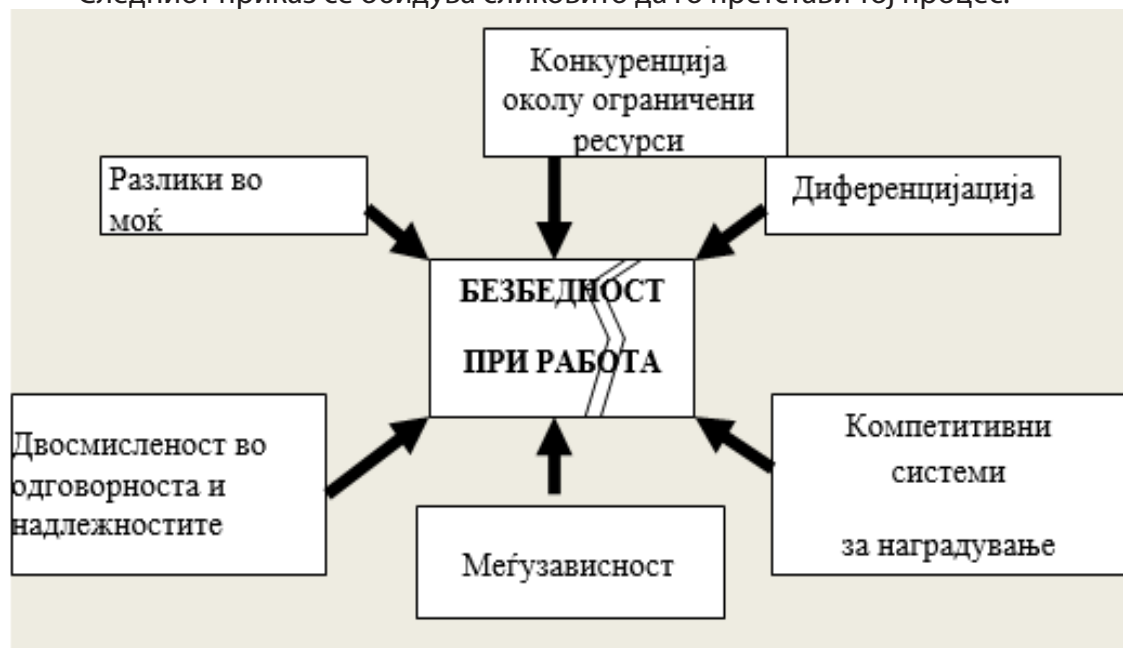
Недоволната соработка, губење на соодветна работна документација, промени кон зголемена неодговорност, доведува до лични, индивидуални и неетички однесувања, неисполнување на сопствените норми и работни задачи. Глобално тоа се манифестира во „несоодветно квалитетна,, реализација на вкупните работни задачи. Голема и одговорна е улогата на менаџментот.

Менаџментот е збир на активности (вклучувајќи го планирањето и донесувањето одлуки, организирањето, водењето и контролата), управувањето со средствата (човечки, финансиски, физички и информатички) со цел да се остварат поставените цели на ефикасен и ефективен начин.

Со координирањето на напорот на вработените за извршување на работните задачи се обезбедува постигнување на саканиот краен резултат, односно состојба.

Целта да се постигне поголем успех, односно подобар резултат или подобро да се функционира, претпоставува предизвик кој успешно се постигнува со менаџментот.

Следниот приказ се обидува сликовито да го претстави тој процес:⁴

⁴ Dessler, G., (2007). Osnovi menadžmenta ljudskih resursa, Beograd, Data Status, стр.78-79

REFERENCES

1. Bahtijarević, Š., Sikavica, P., Vokić Pološki, N., (2008). *Suvremeni menadžment*, Zagreb, Školska knjiga.
2. Dessler, G., (2007). *Osnovi menadžmenta ljudskih resursa*, Beograd, Data Status.
3. Dulić, D., (2005). *Etički problemi upravljanja ljudskim resursima*, Beograd, Fakultet bezbednosti.
4. Gareth, R.J., George. J. M. (2008). *Contemporary management*, „Скопје: Глобал комуникации.
5. Nešković S.(2006). *Bezbednost i reforme u Srbiji*, Beograd
6. Thomson., Jr., Strickland, A., Gamble, J., (2008). *Strateški menadžment, U potrazi za konkurentskom prednošću*, Zagreb, Mate.
7. Weinrich H., Koontz H.,(2003). *Management*, McGraw-Hill Inc.
8. <http://data.bls.gov/cgi-bin/surveymost>